cambio pudimos ver, previo pago de la correspondiente entrada, el poblado medieval troglodítico fortificado que se construyó en la mitad de la altura del farallón de piedra que sirvió de abrigo a los primeros magdalenienses, junto al río. En dicho abrigo, largo como un campo de fútbol y de la cuarta parte de ancho, se conservan habitaciones, una capilla dedicada a Santa Magdalena, hoy sin culto, un horno, una fuente y sepulturas cavadas en la roca, todo ello aprovechando el hueco natural praticado por la erosión del río hace miles de años. Nos explican cómo vivían, se defendían y morían sus moradores colgados como águilas entre el cielo y el río que corre quince metros más abajo. Después pueden visitarse las ruinas del castillo que se construyó unos diez metros más arriba en lo alto del acantilado. Jiménez, amigo personal del guía que se encarga de la conservación y de la visita del poblado, habló con él, largo y tendido de la problemática arqueológica de la región.

A las 6 p.m. habíamos terminado la visita así que nos acercamos a **Limeuil,** lugar de confluencia de los ríos Dordoña y Vezere a recoger sílex con el que Juan Abad se propone emular a los primeros magdalenienses. Mientras lo recogían los demás nos fuimos a tomar una cerveza en un bar llamado curiosamente Restaurante Catalan, a la salud de Nuri, que celebraba su santo. Cuando lo hubieron recogido, y a pesar de no ser de muy buena calidad, también los expedicionarios fluviales se sumaron al ágape. ¡Felicidades, Nuri!

Al ocaso estábamos de nuevo en el hotel dispuestos a cenar. Menú: Potage. Aquí a todo lo que hierve le llaman potage, éste era de fideos con tomate. Panaché de poison a l'oreille (pescado con salsa blanca). Escalope de «veau» con coliflor y salsa. Fromagerie y helado de cassis con sirope, pera y nueces. Todo esto lo voy diciendo por si a alguien le interesa hacer el viaje por la cocina francesa, que también vale la pena.

El café y el cognac lo tomamos en el Café de la Marie, al otro lado de la carretera, comentando impresiones e incidencias. Como de costumbre, paseo por la carretera, despedida y cierre.

(...Continuará...)

UNA TARDA A LA SELVA, EN LA VIDA DE L'ASSOCIACIÓ ARQUEOLÒGICA DE GIRONA

En el moment que entro al carrer de Ferran Agulló, on es troba el local de l'Associació Arqueològica de Girona, veig a Gabriel Mesquida que em crida l'atenció amb la mà. Li torno el gest i li mano la pressa per pujar al cotxe, doncs m'he parat al mig del carrer, aturant els que circulen al darrera i no vull causar-los molèsties.

La tarda és calorosa en aquest mes d'abril del vuitanta-tres. La previsió del temps en el circuit català de T.V.E. de migdia, era de núvols i clarianes a les nostres contrades. Ho endevinà. Els pruners de jardí que hi ha al carrer, són florits i es respira una atmosfera carregada de primavera. De núvol no se'n veu com aquell que diu la cara d'un. Comencem bé, aquest xicot del temps s'hi ha lluït! de tant en tant se li veu la bona intenció i ho ensopega...

—En Josep Canal també ve?— em pregunta mentre tenca la porta.

—Va amb en Joan Abad, amb el «R-7» —li contesto—. Serem quatre, i anirem al jaciment de «Terme Rupit»— continuo.

Pel mirallet retrovisor veig que el cotxe blanc del nostre amic amb el seu acompanyant ens ve al darrera. La general, direcció a Barcelona al seu pas per Girona és un galimaties. Que si ara a la dreta, ara a l'esquerra, que si ara al carril del mig, que si el de la vorera... Penso en els pobres forasters que circulen per ací, no saben a quin carril han de posar-se, de tan mal indicat que està tot.

—A on cau això de Terme Rupit? —pregunta el meu veí—. Tinc entès que l'extensió és molt rica en material —diu tot seguit— i que heu recollit gran nombre de peces entre elles, un bifaç. Això d'entrada pot donar peu a que pertany al Paleolític Inferior i a una cultura axeuliana?

—En primer lloc et diré que Terme Rupit es troba prop de l'antic camí reial que anava de Barcelona a França per Hostalric en el punt d'encreuament mitjançant un pont de la Riera de Santa Coloma, en el terme municipal de Maçanet de la Selva. Anys enrera, en aquest paratge, es trobava un hostal anomenat Rupit, del qual pren nom el jaciment.

Miro pel mirallet i veig en Joan que em segueix a una distància prudencial.

—S'han trobat —continuo— més de tres-centes peces entre elles un bifaç, com tu molt bé dius. Però serà amb l'estudi precís de totes elles quan podrem saber quasi amb exactitud a quina cultura pertanyien llurs pobladors, però el sol fet de que entre elles hi hagi aquest bifaç, que per cert és típic de les cultures axeulianes, ens atrevim a dir quasi sense perill d'equivocar-nos que pertany al Paleolític Inferior.

Deixem la N-II a la cruïlla on es troba l'Hostal del Rolls, enfilant l'antic camí reial cap Hostalric, passem per Mallorquines. La calçada no està en molt bon estat, però és asfaltada.

—Què són aquelles torres que hi ha dalt d'aquell monticle? —pregunta Gabriel—.

—El telègraf òptic —contesto quasi a l'instant, com si ja esperés la pregunta, doncs havia vist que s'hi encantava—. Època passada que marcà un incís

a la història de les comunicacions.

Giro a la dreta immediatament d'haver creuat la riera de Santa Coloma. El caminet voreja el mas Rupit (antigament hostal) i a pocs metres aturo el cotxe. Temps de baixar i arriben els nostres amics.

Picolets, bosses de plàstic i uns guants de Gabriel, em trec de la maleta, mentre veig a en Joan que diu quelcom a en Canal, assenyalant, picolet en mà, la muntanya que tenim davant. Tot està cremat, pel damunt i en el mig de la negror provocada pel foc, sobresurten roques immenses i esmolades de granet vermell a on als seus peus es troben les peces del jaciment, escampades.

Mitja hora i ja portem cap una cinquantena d'instruments lítics, entre ells dos nuclis de quarsita, ascles de quars, fragments convertits en rascadores i burins.

En Canal, de lluny, fent signes em diu que el paisatge des d'ací dalt és precios, i és veritat. Hom veu quasi la meitat de la comarca de la Selva. Cal Coix i les Gabarrers amb Romanyà a Llevant, cimals de Brunyola i Sant Dalmai amb la Crosa a tramuntana i part de les Guilleries a mestral. A prop hom pot veure les depressions formades per la riera de Santa Coloma i les planes dels antics llacs dessecats a començaments del segle XVIII de Sils i Vidreres, segons el projecte del contractista gal, Martí Mariscal. La resta és un conjunt de reduïdes superfícies llises, accidentades per desnivells suaus que no arriben a formar turó. Fa l'efecte d'un jardí immens, on s'hagin reservat grans places que són els camps de conreu. Els focs han delmat el bosc any darrera any, però els rebrots de l'arrel viva pugen de pressa i la brossa inferior, abonada per les cendres de tants arbres centenaris com caigueren, atapeix aquesta comarca amb espessors de veritable selva. La situació d'aquest lloc és punt d'intersecció i pas obligat per comunicar-se amb la vall de Tordera, la qual a traves del riu, permet l'accés al Maresme i Vallès Oriental. Cal, doncs, destacar la importància d'aquest indret per poder controlar les migracions d'animals i ser caçats, recurs primordial per a la subsistència dels nostres avantpassats.

Tenim les sabates i bores dels pantalons negres de tant fregar amb les branques cremades. Un ventajol que s'ha girat de ponent ens eixuga la suor que ens baixa del front.

—Tens bossa per dur les peces? —pregunta Gabriel— tinc les butxaques plenes i em fa por que es foradin.

Amb les que ha trobat i les que porto jo, omplim una bossa de plàstic. Després d'haver fet una tria, començem a baixar per la pendent. Veig en Canal i en Joan que han deixat les bosses al costat d'un camp quasi erm on s'hi veu amb abundància, unes plantes entre altres que tenen unes floretes que semblen margarides i que ells en fan rams.

—És camamilla, diu en Canal —enflaira aquest aroma— insinua, dirigint-se a en Gabriel.

Mentrestant, el sol ha començat a caure vermellós per darrera el Montseny. Es deixa sentir un xic de frescor i el cel és d'un color roig roent.

Contemplem meravellats com els arbres, rius, cases, fins i tot muntanyes, canvien de tonalitat.

—Renoi amb la Selva! és quelcom impressionant— comento jo.

—Tan sols per contemplar aquesta posta, val la pena de venir fins ací —diu en Canal— i encara que no haguéssim trobat cap peça —diu tot seguit assenyalant amb el dit.

Abandonem el terme de Rupit com si quelcom nostre deixàrem allí. I és que quan a un jaciment li vas trobant els secrets tan guardats a través de milers d'anys, sembla com si participessis de llur misteri. Aleshores, hom forma part del poblat, quedant identificat amb els seus habitants, traslladant-se en aquest cas a uns tres-cents mil anys enrera.

De tornada, direcció Nord i quan som a Sant Dalmai, trenquem a mà esquerra tot agafant el camí de Brunyola, lloc on hem de trobar-nos amb els altres membres d'aquesta Associació.

És quasi de nit, el rellotge del cotxe marca les vuit i cinc minuts. Anem bé d'hora. La carretera és de terra, però està en molt bones condicions. Deixo una distància més ampla de la normal perquè el cotxe d'en Joan, que per cert em precedeix, aixeca un xic de pols.

—A quina hora heu quedat amb els demés? —pregunta en Gabriel— i qui són?

—A quarts de nou —li contesto— i serem la resta que forma la Junta de l'Associació. Com pots imaginar hi haurà el Dr. Vidal Jubert, President de l'Entitat, en Bedoya, Pepe per als amics, l'Enric Jiménez, el nostre relacions públiques, junt amb en Guardiola, Reixach, viatges i assumptes d'oficina, i nosaltres quatre, vocals.

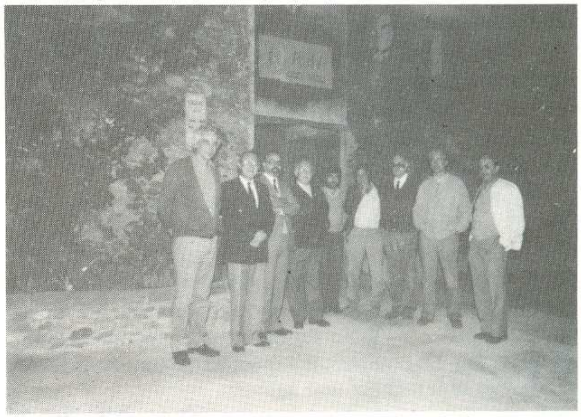
Deu minuts després, ja enfilo la darrera pujada que dóna accés a la plaça que hi ha davant del castell.

L'existència del castell de Brunyola, ve de temps molt llunyans, però és a començament del segle XII, on es pot trobar documentació, concretament a l'any 1106.

El miro tot baixant del cotxe i penso que és una llàstima que no estigui il·luminat. Des del damunt, sobre el puig en que està emplaçat es veuria des de molts quilòmetres.

De Brunyola podrem dir d'aquest «feudo» que és la «seu gastro-arqueològica» de la Selva.

Hostal de Can Mau: Amanida de ceba, bròquil confitat, pebrot, bitxo, enciam i olives, arròs per a tothom, carn a la brasa amb allioli, torrades amb pa de pagès, tot regat amb vi de raïms, recuit de Rocacorba, cafè amb dos sucres per l'Enric Jimenez i «carajillo» de conyac per als demés, tot plegat, cinccentes pessetes per cap, propina inclosa, i xerrada,

La junta reunida en un sopar de treball
a l'hostal de Can Mau. Castell de Brunyola. Juny 1984

això sí, molta xerrada. Que si el «chopper» que si el bifaç, la rascadora, l'esclat, que si es «levallois» o no, que si cultura musteriana o axeuliana i com a plat fort del gran debat, el Butlletí. Quants sopars s'han fet per causa d'aquest Butlletí? Quedaria curt si m'atrevís a dir que quasi un per plana? Però això sí, és el millor de la nostra terra. Almenys per a nosaltres.

A fora una maquina de fotografiar montada sobre un cavallet d'alumini està a punt de disparar.

—De pressa, poseu-vos bé que va l'automàtic— diu en Joan. Joan.

Igual que a l'escola, formem una fila i... «Flash»..., quasi enlluernats ens donem la mà per acomiadar-nos.

—Això sí que és una sortida «meravellosa»— diu en Reixach amb un to de veu més aviat alt perquè s'e n'assabenti tothom.

—«Nano», me'n recordaré sempre —em diu el Dr. Vidal, i veient la cara de sorpresa que faig, continua: —Deixa't de punyetes, escolta, aquest sopar i aquest preu no el trobaràs en cap lloc del món.

Quam me n'adono, ja hi ha dos cotxes que fan camí de tornada. A més d'en Gabriel, ve amb mi en Canal.

D'arribada a Girona perdem tot contacte amb els demés, com si la ciutat a aquestes hores de la nit els hagués engolit.

Ara sí que es circula bé, la il·luminació és impressionat. Els semàfors compleixen llur missió, la de fer-nos parar a cada moment. Un meu amic anglès, va dir-me anys enrera, que quasi havia més llum ací que a Londres. I em pregunta si en aquest país l'electricitat era barata... Hi ha crisi, però tot va a dojo!

SANTI SERRA

MUSEU D'ARQUEOLOGIA

PRESENTACIÓ

Tot i quedant desplaçat aquest treball en el temps, cronològica i tècnicament, l'Associació ha cregut convenient la seva publicació, per la personalitat del seu autor, bon amic i membre de l'Entitat, i perquè considerem que és un document d'interès històric.

Ha passat prop de mig segle des que va redactar-se aquest treball. No fou donat a la llum aleshores, donades les circumstàncies del moment, entre elles, l'ambient poc propici, la manca de publicacions o revistes dedicades al gènere o a temes adients on poder-lo editar, la incorporació de Riuró a l'exèrcit republicà el setembre del mateix any (1937), de la seva redacció.

Després de la guerra civil, i a causa de la «depuració» no fou possible la reintegració de Riuró al lloc de conservador de Museu. Segons ell ens explicà, els papers propis que restaren als calaixos del despatx, varen romandre durant molt de temps sense que ningú s'interessés per ells. Per la seva part, suposava que ja de bon començament haurien anat a parar a la paperera, en fer la neteja material i ideològica de tot quant feia olor a republicà o a «rojo separatista», com es deia dels derrotats, fossin quins fossin. Però no fou així, car tot i que els conservadors o directors del Museu, anteriors a l'Alvarez Sainz de Buruaga, i per tant d'en Miquel Oliva, pel que es demostrà després, no tocaren ni un fil de res, aquests, amb més preocupació per tenir les coses en ordre, els localitzaren i els retornaren a l'autor.

Pel que respecta al cos del treball i als conceptes que conté aleshores corrents i normals, molts d'ells han variat substancialment, com sap tothom, També resultaren fallides, naturalment, algunes intencions, possibilitats d'actuació i projectes que es planejaren sense comptar amb que els esdeveniments podrien capgirar els propòsits.

La relació d'elements constituents de les col·leccions de Museu, hauria de modificar-se sensiblement després de la guerra amb la pèrdua del mosaic romà de can Bell-lloc, que fou sostret per ordre expressa del Capità General de la Regió, induït pel nou director del Museu Arqueològic de Barcelona i de les excavacions d'Empúries, com també per la pèrdua d'algunes peces procedents d'aquesta ciutat grega després del retorn de les col·leccions dipositades a Suïssa. Les peces corresponen a les col·leccions del Seminari, també procedents d'Empúries, com ja s'indica en una nota al treball, els sarcòfags romans del presbiteri de l'ex-col·legiata de Sant Feliu.

Cal recordar que solament anaven inclosos a la relació, els objectes de caire arqueològic des del Paleolític fins a l'època paleocristiana i a la visigòtica. Restava també al Museu la col·lecció de pedres, elements arquitectònics o esculpturats, ossaris i altres peces, tot d'èpoques posteriors, que d'haver-se normalitzat la situació haurien ingressat a un altre museu apropiat. De moment se situaren a la nau de Sant Pere de Galligants de forma que tot i no ser la instal·lació definitiva, ho aparentés.

Aprofitem l'ocasió per reconèixer a Riuró com a mestre i fundador de la generació d'arqueòlegs gironins dels anys 1930 a 1950.

A. A. de G. - 1985